

Sygn. akt IV CSK 441/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa W. Ś.
przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Zakładu Karnego [...]
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 13 marca 2013 r.,
skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 17 kwietnia 2012 r., sygn. akt [...],

- 1) uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za instancję kasacyjną;**

- 2) przyznaje ze Skarbu Państwa Sąd Apelacyjny adw. I. B. – L. wynagrodzenie w kwocie 5 400,- (pięć tysięcy czterysta) złotych podwyższonej o stawkę podatku VAT tytułem pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Uzasadnienie

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w L. oddalającego powództwo o zasądzenie od Skarbu Państwa kwoty 300.000 zł z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych wskutek odbywania kary wolności w nieodpowiednich warunkach i braku odpowiedniej opieki medycznej.

Sądy obu instancji ustaliły, że powód, skazany w sprawie karnej na karę dożywotniego pozbawienia wolności, przebywał od dnia 20 sierpnia 2002 r. w kolejnych zakładach karnych, przy czym w okresie 20 – 22 sierpnia 2002 r. był hospitalizowany na oddziale urazowo – ortopedycznym w związku z raną postrzałową goleni prawej. W dniu 21 sierpnia wykonano u niego badanie krwi z wynikiem „HCV dodatni”, co oznaczało występowanie u niego WZW typu C, w związku z czym wdrożono odpowiednie leczenie. Ustalono również, iż w niektórych zakładach karnych występowało zjawisko przeludnienia, natomiast warunki bytowe spełniały wszelkie niezbędne standardy.

Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że roszczenia powoda za okres od dnia 20 sierpnia 2002 r. do dnia 4 kwietnia 2008 r. uległy przedawnieniu z uwagi na wniesienie pozwu w dniu 5 kwietnia 2011 r. i upływ trzyletniego terminu określonego w art. 442 k.c. i 442¹ k.c. Nie znalazł również podstaw do zastosowania art. 5 k.c., bowiem powód nie wykazał żadnych szczególnych okoliczności, które mogłyby usprawiedliwiać długotrwałą bezczynność. Wskazał nadto, że z uwagi na odroczenie utraty mocy obowiązującej art. 248 k.k. orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2008 r., SK 25/07, OTK-A 2008/4/62, przepis ten mógł być stosowany do dnia 5 grudnia 2009 r. i jego prawidłowe zastosowanie nie może być uznane za bezprawne. Ponadto czasowe umieszczanie skazanych w celach bez zachowania powierzchni 3 m² na osobę, w uzasadnionych przypadkach i za zgodą sędziego penitencjarnego, znajdowało oparcie w dotychczasowych przepisach. Po tej dacie powód przebywał w przeludnionych celach przez okres jednego roku i pięciu miesięcy z tym, że stan ten nie trwał cały czas, a powstawał jedynie okresowo i za zgodą sędziego penitencjarnego. W zakresie zarzutu wadliwej opieki lekarskiej odnośnie do stwierdzonego zakażenia WZW typu C Sąd Apelacyjny wskazał, że zebrany materiał dowodowy nie daje podstaw do przypisania pozwanemu

żadnych uchybień, bowiem zapisy w dokumentacji lekarskiej zawierają wskazania, że powód jest leczony, a pomoc lekarska była mu udzielana.

W skardze kasacyjnej opartej na drugiej podstawie kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Zarzucił naruszenie: - art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. art. 378 § 1 zd. 1 k.p.c. i 382 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.; - art. 328 § 2 k.p.c. i art. 378 § 1 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie wskazać należy, że z uwagi na zakres zarzutów powoda poza rozważaniami pozostaje prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego odnośnie do naruszenia dóbr osobistych powoda poprzez umieszczenie go w celach przeludnionych, bowiem skarżący zarzuca wadliwe przeprowadzenie postępowania w części dotyczącej okoliczności braku leczenia i nieprawidłowego leczenia go mimo stwierdzenia już w 2002 r. WZW typu C. Stosownie do art. 328 § 2 k.p.c., uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. W związku z art. 391 § 1 k.p.c. przepis ten ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu apelacyjnym. Odpowiednie stosowanie art. 328 § 2 k.p.c. do uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji oznacza, że uzasadnienie to nie musi zawierać wszystkich elementów uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji; sąd odwoławczy obowiązany jest zamieścić w uzasadnieniu takie elementy, które ze względu na treść apelacji i zakres rozpoznania, są potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 6 lipca 2011 r., I CSK 67/11, nie publ. oraz orzecznictwo przytoczone w jego uzasadnieniu).

Powód w apelacji kwestionował rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego również w zakresie oddalenia powództwa o zasądzenie zadośćuczynienia z powodu krzywdy doznanej wskutek braku leczenia i niewłaściwego leczenia WZW typu C w kolejnych zakładach karnych i zgłosił na okoliczności związane z przebiegiem

leczenia dowód z opinii „heopaty”. Konieczne zatem było wskazanie ustaleń faktycznych co do przebiegu leczenia powoda, natomiast w uzasadnieniu wskazano wyłącznie na negatywną ocenę wiarygodności twierdzeń powoda o braku leczenia. Ustaleń faktycznych nie zawiera zresztą w tym zakresie również uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego, które ogranicza się do stwierdzenia, że z dokumentacji wynika, iż powód był leczony, a nadto w innym miejscu, że otrzymywał kaloryczne posiłki. Nie wiadomo zatem jaka dokumentacja i jakie informacje stanowiły podstawę takich ustaleń i nie wiadomo w istocie czy i jaki był przebieg leczenia. Sąd drugiej instancji nie rozstrzygnął również wniosku dowodowego powoda zgłoszonego w apelacji o powołanie biegłego na okoliczność od kiedy został objęty leczeniem i nie odniósł się do tego wniosku w motywach zaskarżonego wyroku jak również nie wyjaśnił kiedy i jakie leczenie powoda zostało wdrożone. Wskazanie, że powód w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji na tę okoliczność nie zgłosił żadnego dowodu, w tym osobowego, nie uchylało obowiązku rozważenia zasadności zgłoszonego wniosku, zwłaszcza w kontekście braku ustaleń w tym przedmiocie. Powyższe braki czynią niemożliwą kontrolę kasacyjną prawidłowości zaskarżonego wyroku i zasadny zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 217 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 382 k.p.c., w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Trafnie również skarżący zarzuca, w powiązaniu z art. 328 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., naruszenie artykuł 378 § 1 k.p.c. Treść tego przepisu wyznacza granice rozpoznania sądu w postępowaniu apelacyjnym, bowiem stanowi, że sąd drugiej instancji „rozpoznaje sprawę”, a nie tylko „środek odwoławczy”. Oznacza to, że sąd drugiej instancji w sposób w zasadzie nieograniczony raz jeszcze bada sprawę rozstrzygniętą przez sąd pierwszej instancji, a postępowanie apelacyjne stanowi kontynuację postępowania przed sądem pierwszej instancji. Sąd odwoławczy musi zbadać okoliczności wskazujące na ewentualną nieważność postępowania, przebieg i wyniki czynności procesowych sądu pierwszej instancji stosownie do zarzutów zgłoszonych przez apelującego, a w pełnym zakresie ocenić prawidłowość zastosowania w sprawie prawa materialnego. Jako instancja merytoryczna w razie dostrzeżenia błędów powinien naprawić wszystkie stwierdzone naruszenia prawa procesowego w zakresie wskazanym przez apelującego oraz wszystkie naruszenia prawa materialnego, bez względu na to, czy

zostały wytknięte w apelacji (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2010 r., II PK 346/09, niepubl.). Jak wskazano wyżej, motywy zaskarżonego wyroku nie dają podstawy do stwierdzenia, że w omawianym zakresie sprawa została rozpoznana z zachowaniem powyższych zasad. Powód przed Sądami obu instancji występował osobiście, bez pomocy prawnej, a zatem ocena potrzeby uwzględnienia dodatkowego dowodu powinna uwzględniać zarówno tę okoliczność, jak i przebieg postępowania przed Sądem pierwszej instancji oraz znaczenie dowodu dla rozstrzygnięcia sprawy, zwłaszcza w aspekcie możliwości dokonania ustaleń w zakresie przebiegu leczenia i ewentualnego wpływu braku leczenia na zdrowie powoda i doznanej krzywdy samodzielnie przez sąd, lub z wykorzystaniem wiadomości specjalistycznych biegłych. Dopiero prawidłowo ustalony stan faktyczny może stanowić podstawę dokonania oceny prawnej roszczenia powoda w granicach nie objętych zarzutem przedawnienia.

Zważywszy na powyższe orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c., o kosztach pełnomocnika powoda z urzędu w postępowaniu kasacyjnym rozstrzygając na podstawie § 6 pkt 7 w zw. z § 13 ust. 4 pkt 2, § 19 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348).